

Předplácí se
 Pro Prahu: celoročně
 5 zl., půlletně 2 zl. 50 kr.
 čtvrtletně 1 zl. 25 kr.
 Pro venkov: celoročně
 5 zl. 60 kr., půlletně 2 zl.
 80 kr., čtvrtletně 1 zl. 14
 Jednotlivá čísla prodá
 vají se po 12 kr.,
 jednotlivé přílohy hud
 po 50 kr.
 Za inseráty se platí
 pouze 2 kr. za řáde
 drobného písma.

DALIBOR.

časopis

věnovaný zájmům světské i církevní hudby a zpěváckých spolků českoslov., zároveň pak
 organ „Matice hudební“

s četnými přílohami hudebními.

Jen frankované listy
 přijímají se.
 Rukopisy redakci za-
 slané nevracejí se.

Předplatné přijímá ad-
 ministrace v č. 147-I.
 (Karlova ulice).

Dopisy týkající se re-
 dakce buďtež zaslány
 frankop.dru Ludevítovi
 Procházkovi do
 č. 9 v Ječné ulici.

Redaktor:

Dr. Ludevít Procházka.

Vychází každou sobotu.

Majitel:

Emanuel Starý.

Památné dni hudební.

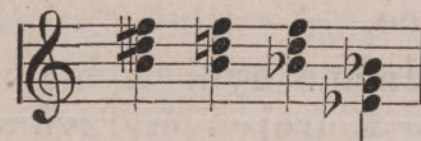
5. pros. 1791 † W. A. Mozart, slovut. sklad. — ve Vídni.
- „ „ 1870 † Heřman z Löwenskioldu, dánský sklad. —
v Kodani.
6. „ 1747 * Tomáš Hyac. Votruba, výtečný fagotista —
v Hostině (u Mělníka).
- „ „ 1841 I. provoz. Šumanovy skladby: „Ouvertura,
scherzo a finale pro orchestr“ v Lipsku.
7. „ 1730 * P. Čeněk Javůrek, výt. housl. (ředitel kůru
v chrámu konventu sv. Majdaleny na Malé straně
v Praze — v Ledči.
- „ „ 1839 † Jan Nep. Vitásek, sklad. cír. jakožto ředitel
kůru v chrámu sv. Víta — v Praze.
8. „ 1844 I. provoz. symf. ody „Poušť“ Felic. Davida
v Paříži.
9. „ 1836 * Ad. Pozděna, sklad. a pianista — v Náchodě.
- „ „ 1847 I. prov. Gade-ovy symfonie (a-mol) v Lipsku.
10. „ 1805 † Bedř. Frant. Hůrka, skladatel písní, jakožto
kom. zpěvák v Berlíně — (nar. 1762 v Merklíně).
- „ „ 1823 * Vil. Kuhe, sklad. a pianista — v Praze.
- „ „ 1825 I. provozování Boieldieu-ovy zpěv. „Bílá
paní“ v Paříži.
11. „ 1681 * Em. Astorga, slovutný sklad. — v Sicilsku.
- „ „ 1773 * J. Held (Orebský), skladatel písní — v Tře-
bochovicích.
- „ „ 1803 * Hektor Berlioz, slovut. sklad. v Côte Saint-
André v depart. Iserském.
- „ „ 1807 I. prov. Jirovcovy zpěv. „Amerika“ ve Vídni.
- „ „ 1864 † Al. Ander, výt. tenorista — v Sedmihorkách.

O akordech alterovaných.

Na každém stupni toniny tvrdé i měkké dají se postavit akordy z tónů v stupnici se nacházejících sestavené; takové akordy nazývají se akordy doškálnými (leitereigene Akorde). Mimo tyto však možno utvořit celou řadu akordů v stupnici se nenacházejících a chromatickým snížením neb zvýšením některého tónu akordů doškálných povstálých, jest to skupina akordů alterovaných (mimoškálných, nedoškálných, alterirte Akorde).

Rozdělení akordů na tyto dvě skupiny, které ovšem v praxi určitými čarami ohraničiti se nedají, není nové, třeba by nebylo dříve stejným jménem

křtěno bývalo. Již berlínský kantor Jan Krüger (nar. 9. dub. 1598 † 23. února 1662) praví v díle svém „Synopsis Musicae“ nazvaném o čtyřech trojzvucích, že nejsou „ani naturalis ani mollis“ (ani dur ani mol), nýbrž že povstaly chromatickým zvýšením neb snížením. Tyto trojzvuky jsou:

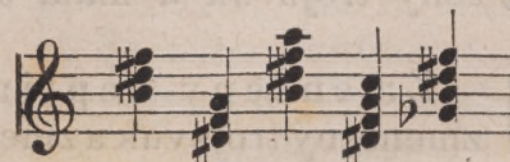
Z těchto čtyř akordů postoupily poslední tři, když se poměr mezi pohlavím durovým a molovým ustálil, do kategorie akordů doškálných, na prvním z nich lpí posud kletba akordu alterovaného, on bude se museti ještě tak dlouho na povýšení bratrů svých dívati, dokud se neutvoří nějaká nová tonina, v které by svého práva občanského nabyl. *)

Překvapiti musí, že i obyčejný es-dur trojzvuk klade Krüger mezi akordy alterované, praví o něm, že povstal prý „ex clave E ambabus extremis per semitonium depressis“ tedy chromatickým snížením obou krajních tónů. Však povážíme-li, že doba tehdejší byla dobou, kde se staré církevní toniny od tonin moderních různiti počaly, kde ještě boj mezi novotou a zastaralostí trval, můžeme býti již s tím spokojeni, že es-dur trojzvuk byl vůbec trpěn, a že mu theoretikové vůbec dovolili, aby byl. Za našich časů dějou se často věci mnohem horší.

Bychom i z jiného stanoviska na první pohled překvapující náhled Krügerův o es-dur trojzvuku pochopiti mohli, podotýkáme, že každý doškálný

*) Tonina ta musela by sestávat z následujících tónů: (porovnej článek: „Krotké myšlenky“ v „Daliboru“ r. 1873 strana 33.) a, h, c, dis, e, f, ges, a.

Tím by se staly následující akordy alterované akordy doškálnými.

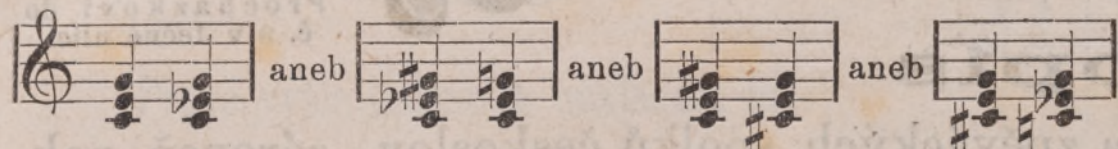

akord může býti zároveň alterovaným, totiž chromatickou změnou jiného akordu doškálného.

Tak se může ku př. stát obyčejný velký trojzvuk trojzvukem alterovaným:

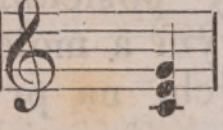
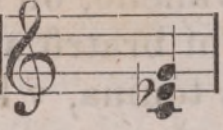
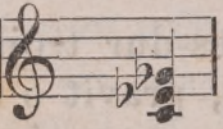
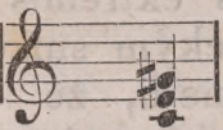
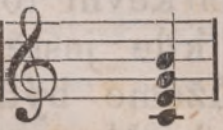
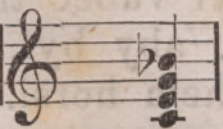
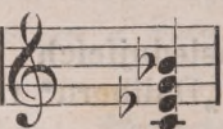
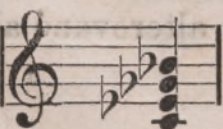
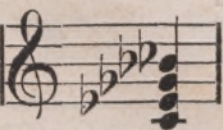

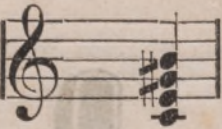
taktéž malý trojzvuk:

Podobným způsobem jako se mohou státi zmenšený i zvětšený trojzvuk alterovanými, státi se mohou obyčejné septimové akordy alterovanými, což si laskavý čtenář dle vzorů shora uvedených snadno sestrojiti dovede. Musí se tudíž na to váha klásti, že nelze poznati vznik akordu alterovaného o sobě, nýbrž teprv ze souvislosti. Doby ony, kde ten neb onen ton akordu dissonujícího považován byl za rušitele harmonie a kde se tvrdilo, že jenom jediná cesta „vede do Říma,“ již dávno minuly. Kdo nyní dbá ještě starodávného pravidla, že akordy dissonující a především chromatické nikdy nesmí bez přípravy nastoupiti? Akordy ty staly se samostatnými, svobodnými, nastupují bez ohlášení, nepotřebují nyní žádného poručníka, jakými dříve bývaly konsonance.

Však přihledněme nyní k hlavnějším akordům doškálným a sice k troj- i čtyřzvukům.

1. Velký čili durový trojzvuk pozůstávající z tonu základního, velké terce a velké kvinty.
2. Malý či molový trojzvuk: základní ton, malá terce, velká kvinta.
3. Zmenšený trojzvuk: základní ton, malá terce, zmenšená kvinta.
4. Zvětšený trojzvuk: základní ton, velká terce, zvětšená kvinta.
5. Velký durový septimový akord: velký trojzvuk a velká septima.
6. Malý durový septimový akord, též dominantní, hlavní, vládní nazvaný: velký trojzvuk a malá septima.
7. Velký molový septimový akord: malý trojzvuk a velká septima.
8. Malý molový septimový akord: malý trojzvuk a malá septima.
9. Malý septimový akord: zmenšený trojzvuk a malá septima.
10. Zmenšený septimový akord: zmenšený trojzvuk a zmenšená septima.

11. Přílišný septimový akord: zvětšený trojzvuk a velká septima.*)

Naznačili jsme tuto hezký počet akordů a vezmeme-li ohled k rozličným jich převratům a spojením, můžeme se jimi odvážiti na hezký kousek světa citového, však celý tento svět se musí umělci podrobiti, a protože jej to táhne k novým dosud neznámým základům stavby harmonické. Prohlížíme-li díla mistrů moderních, najdeme tam mnohé akordy, které nepatří k posvátné shora položené jedenáctce. Však tu se za námi ozve hlas některého „přísného“ pána jmenem všech pohodlných theoretiků, nezkušených praktiků a celého zástupu nevědomých kývalů: „Co s nimi pro bůh chcete, vždyť nejsou k ničemu, Haydn, Mozart, Beethoven atd. ani si těch nestvůr nevšimli.“ Na takový bolestný výkřik máme jenom jednu odpověď: „Pane, vy se snad ráčíte mýliti!“

(Pokračování.)

Zprávy z Prahy a z venkova.

* Skladatel Karel Bendl zadal již komickou svoji zpěvohru „Pan Franc“ divadelní správě k provozování.

* *Zděnek Fibich* dokončil v těchto dnech již první jednání nové své opery „Blaník“ na slova výtečné básničky naší sl. Elišky Krásnohorské. Pokud souditi možno ze skizzy předložené, učiní první toto jednání jak poutavými situacemi, tak i mohutným proudem dramatického výrazu hudebního hluboký dojem na obecnostvo. Zdaří-li se další dvě jednání podobně jako první, tož můžeme gratulovati domácí literatuře ku dílu ceny neobyčejné!

* *Jindřich Káan z Albéstu* dobývá si v řadě mladších skladatelů našich neunavnou činností svou neustále platnějšího uznání. Aby učinil větší instrumentální skladby našich skladatelů i širšímu obecnstvu přístupnými, odhodlal se k jejich aranžování pro piano a pro čtyry ruce. Posud dokončil Fibichovu symfonickou báseň „Othello“ a Skuherského fantasii orkestrální na Máchův „Máj,“ kteréžto výtečné skladby, jak známo, v minulé saisoně koncertní s velkou byly přijaty pochvalou. Nyní hodlá p. Káan přikročiti ku klavírní úpravě, taktéž s velkou oblibou ve filharmonických koncertech přijaté fantasie orkestrální „Noc májová“ od Ant. Dvořáka a konečně k aranžování některé instrumentální skladby mistra Smetany („Richard III.“ či „Vyšehrad“). Sbírkou vynikajících těchto skladeb instrumentálních vydá v krátké době firma „Em. Starý a spol.“ Čin tento zasluhuje tím

*) Tento septimový akord byl posud beze jména, Tappert nazývá jej „übergross“ a dle jeho vzoru nazvali jsme jej „přílišným“. Ostatně jsou i jiné názvy možné nežli shora uvedené, i jiné rozdělení akordů doškálných (viz ku př. Zvonařovy: „Základy harmonie a zpěvu“). Rozdělení zde podané jest vzato z Tappertových „hudebních studií“ (v Berlíně 1868).

větší chvály, poněvadž jen způsobem takovým možno seznámiti hudební svět s velkými skladbami orkestrálními, jež v době nejnovější nevšední jsou ozdobou naší literatury hudební.

* *P. Bedř. Smetana* stvrzuje nám vlastnoručním listem, že zcela pravdivá byla zpráva „*Dalibora*“, že mu byla partitura zpěvohry „*Dvě vdovy*“ z divadelní kanceláře po divadelním sluhovi zaslána s vyjádřením, že se „*Dvě vdovy*“ nebudou dávat a sice pro tantiemy a sděluje nám dále, že před 4 neb 5 dny divadelní sluha zase pro partituru dotčenou sobě přišel s ústním opět vzkázáním, aby p. S. partituru svou zase vydal, proto že se má zpěvohra tato předce dávat. V nepřítomnosti p. Smetany a tudíž vlastně bez jeho vědomí a svolení byla sluhovi partitura ta opět vydána a pouze ze šetrnosti k sl. družstvu, s kterýmžto dosud neskončil svá vyjednávání, ustal od původního svého předsevzetí, vzíti svou partituru po urážce jemu učiněné nazpět. Patrně z toho, zdali zakládala se naše zpráva na pravdě či nic a jak nestoudné jest počínání „*Hud. listů*“, neostýchajících se i pravdivost skutečných, dokázaných fakt popírat! Poslala-li se partitura p. Smetanovi, jak nyní sám konstatuje, nazpět, tož ptáme se, kdo by si to směl dovolit bez rozkazu či vědomí p. ředitele Mayra a stalo-li se tak, kdož před obecenstvem zůstává za tak nejapný a nešetrný čin zodpovědným, nežli zase on? Nestoudné obviňování ze lži, jakým nás „*Hud. listy*“ v posledním svém čísle v uhlazené své manýře napadají, nemůže se nás tudíž naprosto týkat, jakož důrazně se obražujeme proti směšnému výroku jejich, že by nám osobnost p. Mayra byla „nepohodlná“, zastupujeme pouze zájmy umělecké a na této půdě nám a našim přátelům nikdy nebude ani nemůže býti „nepohodlným“ někdo z vrstevníků „*Hud. listů*“, třebať se ve své málomocnosti umělecké sebe více nadýmali a sebe naivnějšími teoriemi lidem nevzdělaným prach do očí sypali.

* *Valná hromada „Hlaholu“* ustanovená na zítra dne 6. prosince opět odročena býti musela pro příčiny nepředvídané.

* *Smíšený sbor „Beseda“* jest od nějakého času bez ředitele, ježto se p. Pivoda z úřadu toho poděkoval. Bylo by věru želeť, kdyby jednota, která tak čestně k uměleckému ruchu přispívala, odpočívala v nečinnosti. Kéž by se spojití chtěla s statečným našim „*Hlaholem*“, jakého úspěchu uměleckého mohly by se pak obě jednoty domoci spojenými silami! —

* *Akademie* ve prospěch pensijního fondu sborového a orkestrálního personálu německého kr. z. divadla (dne 29. list.) podala tentokráte veřejnosti ve velmi důstojném uspořádání díla nejlepších mistrů doby romantické. Jestliť hudba Niels W. Gade-ova ku překrásné národní dánské baládě „*Erlkönigs Tochter*“ velmi charakteristickou a v každém ohledu velezajímavou ilustrací hudební, jež náleží mezi nejlahodnější emanace něžné muzy nordického toho

skladatele. Ve scénickém svém uspořádání působí ovšem dojmem tím úchvatnějším. O provedení hlavních úloh si získali zásluh nemalých: p. Šebesta (Oluf), sl. Burenne-ova (jeho matka) a sl. Erhartova (dcera vílovládcova). Velmi vítaným, poněvadž v Praze zřídka u veřejnosti slýchaným, byl nám Mendelssohnův vznešený 42. žalm (*Wieder Hirsch schreit nach frischem Wasser*) pro solo, sbor a orchestr. V solových partiích vynikali: p. z Moserů, pp. Cassio, Dobš, Šebesta a Peták. Sbory šly precizně. Vše pojilo se ku celku ladnému vedením p. kapelníka Slánského. Zajímavou tu produkci uzavřela jednoaktová původní veselohra „*Eine innere Stimme*“ od Julia Rosena.

* *Hudební odbor „Umělecké Besedy“* odbýval dne 30. m. m. valnou hromadu, v nížto zvolení za starostu p. Jan Bláha a za jednatele dr. Lud. Procházka. Co náhradníci do správního výboru zvolení p. Lanhaus a p. Jindř. Pech. V tetěz schůzi usnešeno bylo k návrhu dra. Procházky, aby pokračováno bylo ve sbírkách dobrovolných, po více let v odboru konaných a aby takto získaný fond obracen byl k vypisování cen na zdařilé skladby a jich vydávání a v vděčné upomínce na zvěčnění skladatele a býv. starostu hud. odboru J. L. Zvonaře na stálé časy jmenován byl fond Zvonařův. Zároveň usnešeno, aby přiměřeným ještě způsobem jinakým hleděno bylo k stálému rozmnožování tohoto fondu, z něhož ihned věnována částka pěti dukátů jakožto cena za nejlepší komorní skladbu. (Viz vypsání této ceny v inserátní části dnešního čísla.) Správcem fondu Zvonařova jmenován p. Lanhaus. Revise a uspořádání archivu hudebního svěřena p. R. Augenthalerovi. Nově přijati byli do hudebního odboru p. Zd. Fibich, skladatel, p. Kruis, chemik a p. Jos. Jeřábek, technik. Konečně oznámil jednatel, že v pořádání hudebních večerů odborních pilně pokračováno bude. Příští večer podobný odbývat se má příštího pátku dne 11. t. m. Provedeny budou mimo některé menší čísla sonata pro housle a piano (a-moll) od Ant. Dvořáka a trio pro housle, cello a piano od Fr. Zd. Skuherského.

* Ve prospěch ženského výrobního spolku českého odbývá se dne 8. t. m. v sále na ostrově žofinském koncert, jehožto pestrý program tuto sdělujeme: 1. Sonata pro piano a čello od A. Rubinstein, přednesou slč. K. Emmingerova a p. Neruda. 2. Deklamace, přednese pí. M. Bittnerová. 3. a) „Májová noc“ od Zd. Fibicha, b) „Jak duši mé se krásným zdáš“ od Levoslava Belly, zpívá pí. Marta Procházková. 4. Velká fantazie pro harmonium od A. Vacka, přednese p. A. Vacek. 5. a) „Snové“ od R. Wagnera, b) „Barvy Helgolandské“ od R. Franze, c) „Vítej mi háji“ od R. Franze, zpívá p. K. Čech. 6. a) „Loučení“, romance pro čello od V. Veita, b) „Pomněnka“ od K. Šuberta, přednese p. Neruda. 7. a) Skladba fantasijní od R. Šumana, b) Uherská rhapsodie od Fr. Liszta, přednese slč. K. Emmingerova. 8. České národní písně: a) „Co

to máš, má milá," b) „Vletěla husička," c) „U našeho jezera," zpívá pí. Procházková.

* *Koncertní zábava zpěváckého spolku „Lukes"* (dne 28. listopadu ve velkém sále „akcionářského pivovaru" na Smíchově) měla pro nás tentokrát svou obzvláštní přitažlivost, zejména proto, že tu vystupoval poprvé u veřejnosti v praktické činnosti odbor smíšeného sboru téhož spolku smíchovského. Takováto metamorfosa v životě pěveckých jednot se již osvědčila v míře nejpriznivější v mnohých městech čilého venkova našeho co prospěšná páka nového ruchu uměleckého v inteligentní společnosti přátel a ctitelů umění pěveckého. Známo všeobecně, že svěží a mnohoslibný květ zpěváckých spolků mužských zejména v letech posledních spálen a zničen byl mrazem netečnosti chladné; známo, jak bujarý jindy život mužských zpěváckých spolků po všech vlastech českoslovanských poznenáhle umíral a zacházel ku největší žalosti všech upřímných přátel domácího života uměleckého. Všechny pokusy o nové vzkříšení mrtvého toho organismu zdály se již býti marnými, až tu pojednou vzešla na zachmuřeném tom blankytu pěveckých jednot nová hvězda, jež blahodárnými paprsky svými vlila nový život ve zdánlivě mrtvé údy mnohých spolků zpěváckých a září svou znovu posvětila chrám našeho umění. Vlastenky a pro krásné umění pěvecké nadšený duch žen českoslovanských to byl, jenž nové jaro vykouzil ve společenském životě našem, ženy českoslovanské získaly si o další šťastnější rozvoj umění domácího zajisté nemalých zásluh tím, že vystoupily ze zátíší soukromého života svého a s láskyplnou obětavostí rozvíjeti počaly činnost svou na poli uměleckém před tváří veřejnosti. Tím, že spojily se jare síly ducha ženského s živořícími posud zbytky mužských spolků zpěváckých, povznely se mnohé jednoty k onomu rozkvětu veřejné činnosti, v jakém se byly před lety na počátku života svého zaskvěly. Že ze spojení takového velké plynou výhody pro veřejnou produkci, nahlédne každý z vlastní zkušenosti. Nedá se upříti, že jakkoli sbor mužský vyniká z jedné strany silou i pádnou mužností výrazu hudebního, přec postrádá na druhé straně světlejší, lahodnější barvitosti a stává se během delší produkce svou temnou barvou pouhých hlasů mužských jednotvárným. Vadě té jest přistoupením hlasů ženských plnou měrou odpomoženo; neboť tímto střídáním se ženských hlasů jasných s temnější polohou hlasů mužských dodá se celku vždy lahodné rozmanitosti. Mimo na tuto zevnější čistě formální stránku má smíšený sbor daleko větší vliv na vnitřní, duševní stránku, rozvine se totiž obapolným cvičením se v ušlechtilém závodění snaha po co možná nejdokonalejším přednesu: výkon celý stupňuje a zdokonaluje se nadšením z horlivosti té plynoucím v míře netušené a co přednáší se s nadšením to i s nadšením bývá obecenstvem přijato.

Všechny tyto výhody osvědčily se poznovu co nejskvěleji při nedávné produkci smíchovské jednoty pěvecké ve světle nejpriznivějším. Milá rozmanitost,

jež povstala střídavým přednesem smíšeného i mužského sboru a jež stupňována byla ještě tím, že přihrány byly v program skladby s průvodem piana, jakož konečně i tím, že ku větší okrase koncertního programu získán byl pro piegy solové virtuos na cello v osobě p. A. Maška — tato rozmanitost v uspořádání celé produkce byla s to, aby udržela četně shromážděné posluchačstvo v živějším napnutí. Obrátíme-li pozornost svou především k hostu, jenž solovými výkony svými obecenstvo v hojně míře dovedl elektrisovati, tu chváliti musíme nejen mohutný, plný, v každém ohledu krásný ton páně Maškův, jeho všeobšáhlou dovednost technickou a intonaci neomylnou (vlastnosti, jež při umělci nevidomém tím větší ceny nabývají), nýbrž chváliti musíme hlavně jemnocitný, oduševněný přednes, jenž prozrazuje duši jemně ostruněnou, mysl ušlechtilou, praktickými vědomostmi a důkladným vzděláním hudebním valně obohacenou. — Spůsob, jakým všechny sbory přednášeny byly, svědčil patrně o pilném, podrobném studiu se strany horlivého ředitele spolku p. Jos. A. Bergmanna, v němž jsme ku svému potěšení seznali veleobratnou sílu dirigentskou. Sbor smíšený přednesl velebný hymnus dra. Javůrka „Na Moravu", Bendlem účinně upravenou Vašákovu známou „Kalinu" a drem. Lud. Procházkou ladně a plynne harmonisovanou slovinskou píseň národní „Pri luni". Sbor smíšený činil na nás všemi těmito výkony dojem jednosvorného tělesa, kde žádný hlas nedral se do popředí na ujmu celku, nýbrž kde vše v harmonickém sloučení plynulo jako jedněmi ústy. Zvláště příjemně se nás dotýkaly na patřičném místě stupňované odstíny z jemného *pp.* v mohutné rozvinutí hlasu, jakož náhlý onen obrat z hlasu plného v něžné, lahodné „mezza voce". Sborem smíšeným se osvědčil smíchovský „Lukes" co nejskvěleji. Výkony jeho snesou zajisté i nejprísnejší měřítko kritické. Dr. Tábořský, jenž podnět dal k utvoření jednoty smíšené, zaslouhuje uznání nejvřelejšího. Mužský sbor přednesl Bendlův „Svorný zpěv" s průvodem piana, Bergmannovu velmi efektní a hudebně zajímavě charakterisovanou baládu se soli, jež přednesli s pochvalou všestrannou *pp.* A. Štěpánek a K. Souček, s průvodem piana; na závěrek pak Lvův veselý sbor, nazvaný „Česká muzika", jímž dán byl srozumitelný signal pro tancechtivé pokolení, tak že rychlostí blesku odstraněna jsou sedadla z prostranného krásného sálu a než malý okamžik uplynul, již vířil mladý svět po hladkých parketách v sladkém zanícení, přinášeje při veselých zvucích píána oběť na oltář lehkonohe Terpsychory.

Doufáme, že za příkladem smíchovského spolku mnohé jednoty českoslovanské se probudí a že se nově zorganizují přihráním sboru smíšeného, kterouto novotu vítáme s radostí nelíčenou. Co by se tu vše krásného u velkolepém obsazení provésti dalo, kdyby např. jenom všechny zpěvácké spolky z Prahy a předměstí zadržily za příkladem smíchovského „Lu-

kese“ vedle mužského též smíšený sbor a jednosvorným účinkováním aspoň jednou do roka provedly spojenými silami velký monstre-koncert!

Smíšené zpěvácké spolky mohou míti u nás zajisté budoucnost velmi skvělou; ovšem by se měl již z počátku na všech stranách pilný zřetel bráti k tomu, aby se pp. ředitelové nepouštěli hned z počátku do nesnadných úloh, do příliš komplikovaných skladeb, zde na místě jest nejen poznenáhlé pokračování od nejlehčích skladeb, nýbrž zde by se hlavně dbáti mělo na to, aby pravidelným cvičením, nejlépe dle nějaké osvědčené praktické školy*) se šlo ku předu tím jistějším krokem. Hlavní vinou tak žalostného úpadku zpěváckých spolků mužských bylo — jak každý znalec spolkového života doznati musí — nemírné zanedbávání počátkův a základův zpěvních. Dbejme o to, aby se kardinální tato chyba po druhé neopakovala, dbejme o to, aby se po krajích československých konečně zpívati počalo nejen pro zábavu, nýbrž především pro to, aby rozumně a systematicky se u nás pěstovati počalo pravé umění hudební. Vloh a nádání k tomu má národ náš s dostatek; však aby horlivost a vytrvalost neochladla, o to mějme všichni péči upřímnou.

X
* *Pěv. Jednoty „Kovář“ a „Vlastimila“ v Čáslavi* uspořádají dne 8. prosince 1874 v sále divadelním hudební a pěveckou zábavu. Pořádek: 1. Overtura „Němá z Portiči“ od Auberu. 2. „Probuzení,“ ženský sbor s doprovázením piana, od K. Bendla. 3. Grande Fantaisie pro piano, přednese sl. M. Černá. 4. Cavatina z opery „Robert ďábel,“ od Meyerbeera, přednese paní Rauschová. 5. Nocturno pro violoncello, od Burgmüllera, přednese pan Videman. 6. Sextetto z opery „Car a tesař,“ od Lortzinga, s doprovázením piana, přednesou pp. Bok, Rakušan, Zatecký, Videman, Mayssl a Dor. Konrad. 7. Trio z opery „Vilém Tell,“ od Rossiniho, pro housle, piano a harmonium, přednesou pp. Mayssl, Dor. Konrad a Klier. 8. Valčík z opery „Faust a Markéta“ od Gounoda, přednese pěvecká jednota „Vlastimila.“ 9. La Melancoli.“ od Prumeho, pro housle, přednese pan Mayssl. 10. „Vávra,“ mužský sbor od Nápravníka.

Česká zpěvohra. 24. listopadu: „Král a uhlíř“ od Antonína Dvořáka (poprvé). — 26. listop. „Traviata“. — 2. prosince: „Dvě vdovy“ od B. Smetany.

V dějinách provedení operních nemnoho nalezneme takých příkladů, aby již první svou práci skladatel uchvátil širé kruhy obecnstva divadelního ku pochvalě všestranné v také míře, že nejen na první večer provedení prvotiny té slavi mladý autor triumfální vjezd svůj v chrám oblíbených mistrů hudebních, nýbrž že se i během dalších provedení

ovace šťastnému talentu nadšeným obecenstvem přinášene ještě možná-li stupňují.

Antonín Dvořák, jehož jméno v pražském světě hudebním zvláště od oné doby většího lesku nabylo, kdy poprvé provedena byla překrásná hudba jeho na Hádkův hymnus z básně „Dědicové Bílé hory“, náleží k vzácným těm výminkám, jež prvním již zjevením ducha svého tvůrčího dovedou strhnouti v kouzelný kruh svých tonů každou přirozené kráse přístupnou mysl.

V uplynulém desetiletí zejména zdá se, jako by genius umění českého zář vlídného oka svého výhradně přivrátil k oboru hudebnímu, neboť v poměrně krátké době té obdařen byl národ náš celou řadou nadaných skladatelů, kteří rozmnožili repertoír operní o mnohé dílo výtečné, jehož stálé trvání na jevišti jest zabezpečeno vlídnou přízní obecnstva. Mezi nimi zaujímá Dvořák místo neposlední. Že mistrnou rukou vládnouti umí rozpoutaným mořem vln tonových, že zejména orchestr jest nejvlastnějším živlem jeho, v němž známy jsou mu nejtajnější jeho síly, dokázal Dvořák během posledních dvou roků na koncertním podiu, kde slyšeli jsme z jeho skladeb mimo uvedený již hymnus zejména ve filharmonických koncertech originelní, fantastickou instrumentací nad obyčej vynikající nocturno orchestrální, nazvané „Noc májová“, mohutně rozpředenou trojvětou „symfonií“ a ouverturu ku zpěvohře „Král a uhlíř“, kteréžto skladby povždy se těšily úspěchu nejskvělejšímu. Pokud se týče poslední uvedené ouvertury ku zpěvohře „Král a uhlíř“, slušno uznati, že došla takové obliby u obecnstva, že i druhého provedení se dočkala a tím že se stala vítaným číslem programů koncertních. Skvělý úspěch ouvertury zdál se býti mnohemu dobrým znamením pro celou zpěvohru; jméno Dvořákovy nabylo po jedinou větší zvučností a každý, jenž slyšel hudbu jeho v koncertech, těšil se s upřímnou radostí na první hudebně dramatickou práci tak nadaného skladatele.

Opera byla zadána, rozepsána, počalo se pilně se studováním partii, však nechtělo to vše jaksi ku předu: každý solista naříkal si na nesnadnost a nevděčnost partií a sboru nechtěly melodie Dvořákovy nijak do hlavy — vše, co bylo po Dvořákově opěře určeno ku provedení se tím zdržovalo, každý s nechutí šel do zkoušek, poněvadž byl ve svém nitru přesvědčen, že marná je všechna práce, ta hudba že nikdy obliby nedojde. Však ona okolnost, že za chaotickými místy, jež nijak rozumně při všem namáhání sboru nechtěla zníti, objevovala se opět místa krásy a lahody netušené, dovedla toho, že naděje na dobrý výsledek poznovu se na všech stranách oživovati počaly. Radość ta ale netrvala dlouho, sotva že učiněn byl krok k následujícímu číslu, kde sbory i hlasy solové v ensembu s orchestrem v obrovské směsici polyfonní se potýkati počaly, tu zahalily opět mraky beznadějnosti mnohou tvář; však čilá mysl operního personálu neklesá. Jen pohleďte tam na ty odhodlané zraky, na ty pevné po-

*) Souhlasíme úplně s ctěným p. referentem listu našeho a upozorňujeme v ohledu tom na „Praktickou školu zpěvu“ od J. Fafla, kterou v nejnovější době vydala činná naše firma Em. Starý a spol. v Praze.

stavy; v nejprudším rozbouření vln zvukových zatíná každý jednotlivec zoufale prsty do své partie a nemilosrdně z plných plic vyraženými tony otrásá rozvlněný kolem vzduch, kapelník v rozčilení hle vyskočil ze svého sedadla a šlehá kolem sebe taktovkou jako posedlý — vše namáhání je marné; nikdo se více neslyší, pekelný rámus otrásá celým stavením, kapelník uštván klesá v tupé resignaci na sedadlo a nechá bez vlády bouřiti vlny rozpěněné nad hlavou svou — jeden za druhým přestává, řady na smrt a na život odhodlaných řídnou, na posledy ještě v orchestru zakvikl přefoukaný klarinet vzdechem posledním a v koutě parketu schoulený skladatel vzdechl si za ním: „Nejde to!“ — Tak smutně skončila generalní zkouška na prvé jednání prvněji pracované hudby na libreto „Král a uhlíř“ od B. J. Lobeského.

Skladateli byl raděno, aby takterá příliš komplikovaná místa zjednodušil, jak to při lehké, komické opeře jinak býti nemůže; však radu tu Dvořák nepřijal, nýbrž jako ve všem tak i zde počínal si originelně: schoval obrovskou partituru opery své pro sebe a komponoval pro obecenstvo po druhé na tentýž tekst zcela novou hudbu v průhledném lehkém stylu národním, jak jej byl zejména mistr náš Smetana svou první komickou operou inauguroval. Připomínáme, že z prvněji pracované své hudby nepřijal ani jediného thematicu.

Z tohoto v dějinách operních posud nevidaného úkazu možno souditi, jak ohromným bohatstvím myšlenek hudebních vládne Dvořák, jak všestranným jest hudebníkem stejně zkušeným, jak v mohutné polyfonní práci tak i v lehounké průhledné sféře hudby rozmarne; a dodáme-li, že novou tu hudbu, která s entusiasmem nelíčeným po oba večery byla přijata, napsal za krátkou dobu tři měsíců, tož doufáme, že zasluhuje obratnost tak znamenitá všestranného obdivu. První svou hudbu ku „Králi a uhlíři“ psal Dvořák v rozhárané periodě bujného kvasu, mladické neustálenosti, kde v obrovském tvoření snaží se činů chtivý mladý duch vytvořiti něco neobyčejného. Zvláště bohatý duch jeho kombinatorní, jenž přehojně nacházel potravu v obrovských skladbách novoromantikův hudebních, zabloudil v svéhlavé horlivosti — aby totiž překonal i nejkomplikovanější emanace školy novoromantické — tak daleko, že tvořil hudbu, která jest možná v tropicky rozohněné fantasii skladatelově či nanejvýše na papíře — v skutečnosti pak přestává býti projevením krásna esthetického a stává se často překroucenou karikaturou. Buďme tomu rádi, že Dvořák chorobnou tuto periodu šťastně přestál, že v tvůrčího ducha svého pořádek uvedl, že umírněl se v projevování výrazu hudebního a tak konečně dostoupil onoho stupně zralosti umělecké, kde s jistotou čekati smíme od něho práce ceny tak dokonalé, že ku cti největší sloužití budou hudebnímu duchu slovanskému!

Nová tato hudba ku „Králi a uhlíři“ jest prvním důkazem ustálenosti Dvořákovy, ona jest prvním základním kamenem nové bohdy šťastnější pe-

riody v uměleckém životě jeho. Podrobný rozbor celé zpěvolry ponecháváme si pro číslo příští. Pro dnešek zmíniti se chceme o provedení samém. Nastudováno bylo vše s největší pečlivostí. Každý ze solistů snažil se vytvořiti ve svém oboru novou hudbě přiměřenou postavu, sbory zpívaly patrně s pravou chutí a orchestr počínal si výtečným vedením pana kapelníka Čecha pozorněji než kdy jindy. Zvláště chvály zasluhují podrobnější nuance směrem k pianissimu při průvodu, tak že zpěv mohl v jasné plastice vyniknouti nad šumné vlny mistrně ovládaného orchestru. Řídký to věru úkaz sebezapření, kde orchestru z arény ještě na hrubé hraní navyklému nesnadno jest vymknouti se z nešťastných těch pout, jak nám důkaz toho opět byl nejnověji při reprisi Smetanových „Dvou vdov“ podán, kde v stejném proudu skoro nepřetržitěho forte bez ohledu na zpěváka byla tak delikátně pracovaná část orchestrální často v hrubých jen konturách sehraha. Pan kapelník Čech, jehož snaha neunavná po studování co s orchestrem možná dokonalým jest známa, nezazlí nám, pakli že jej na stálou téměř vadu „hrubého hraní“ v orchestru upozorňujeme. Pokud se týče speciálně Dvořákovy opery, nemáme, čeho bychom orchestru vytýkali — zde činil čestnou výminku. Ze solistův nejlépe pojala úlohu svou sl. Šittova co „Liduška“ v příjemné hře i vroucím zpěvu, jí důstojně po boku se vyrovnával p. Vávra co Jeník, jež jsme již ode dávna neslyšeli s tak šťastnou disposicí hlasu zpívati. Postavu švarného, poněkud žárlivého milence tvořil výtečně, tak že se zdá, že úloha ta bude v řadě dobrých jeho výkonů mezi nejlepšími. Se stejnou dokonalostí počínal si starý párek rodičův Liduščiných: p. Čech ml. utvořil originelní postavu uhlíře pevnými rysy — snad by ještě větší dávka dobrosrdečnosti neškodila. Uznání všeobecného si dobyla zvláště sl. Hanušova trefným pojmutím komické stařeny, jež ku smíchu bezděčnému vybízí, výtečně promyšlenou svou hrou, zejména ve třetím jednání při tabuli královské. „Král“ (p. Lev) jest libretistou sice velmi povrchně kreslen co bezbarevný dobrodruh, však jsme přesvědčeni, že figuře té lze živějším ještě výrazem pěveckým i hereckým vdechnouti jakéhosi zajímavějšího života. Královnu podala sl. Huttaryova velmi záslužně. Pan Šára byl co Jindřich velmi dobrý; téže chvály zasluhuje sl. Sákova. Upozorňujeme ji pouze, aby svou arii v 3. jednání lehčeji a plynnějším poněkud pohybem zpívala. Nejlépe jest v hudebním ohledu charakterisován „Sekáček“, jež pan Koubek velmi drasticky podal. Sbory — jak již podotknuto — měly šťastný den. Dvořák mohl býti zajisté s tak zdařilým obsazením spokojen. Že se opera při neustále rostoucí oblibě hudby Dvořákovy v obecnstvu udrží, nelze pochybovati.

V „Traviatě“ vystoupil opět po delší době známý z nedávného účinkování na jevišti našem barytonista p. Prošek. Celkem uznati dlužno, že se líbil obecenstvu. Pokrok jak v ohledu hereckém tak i zpěvním jeví se — pokud souditi možno dle prv-

ního poslechnutí — u zpěváka toho v míře patrné. Škoda, že přechod z prsového rejstříku v hoření krytý hlas jest posud nevyrovnán, čímž stává se, že tvoření tonu v obvodu vyššího *e*, *f*, *fis* působí dojmem někdy ještě traplivým. Vada ta není však nenapravitelná. Ostatně budou nám — pokud se dovidáme — ještě nové síly z oboru barytonového předvedeny v krátké době, jako: pp. Novák a Horák. Který z nich si dobude největší přízně obecenstva, na toho by ovšem po právu měla padnouti volba pro engagement. Těšíme se na barytonové to závodění. X.

* *Konkurs*. V Nymburce uprázdněno jest místo ředitele kůru a varhaníka při děkan-ském chrámu tamějším. S místem tímto spojeno jest služné 350 zl. mimo štoly. Žádosti podati se mají do 15. pros. b. r. tamnější radě městské.

* *Z Berouna*. Koncert prof. V. Kopty a J. Nešvery zůstane na vždy v paměti naší. Očekávali jsme výsledek veliký, poněvadž stáli osvědčení umělci v čele koncertu, produkce však přesahovala veškeré naše očekávání. Prof. Kopta, známý pražskému obecenstvu co nejchvalněji, vyznamenává se především technickou umělostí, jakou se honosí jen houslisté první velikosti. Jeho přednes jest cituplný, vroucí zpěv, z plné duše se proudící. Což bychom mohli ještě více o něm říci? J. Nešvera, náš ctěný ředitel kůru, znám českému obecenstvu co skladatel velmi nadaný, vystoupil před nás co pianista nad míru obratný. Byl nám již dříve znám co mistr svého nástroje, leč tentokráte překonal sama sebe i zaujmul nás zcela elegantní, výrazuplnou svojí hrou. Co pravý umělec ukázal se nám v Kreutzrově sonatě Beethovenově. Pojmutí i provedení ze strany obou umělců bylo v pravdě umělecké. Toto číslo bylo též kulminačním bodem celého programu. Pravou sensaci zbudilo společné zakončení trylku v poslední variaci. Zdálo se nám, že hraje pouze jedno tělo a jedna společná duše že cítí. V prestu budila úžas největší preciznost v každém odstínu. Veškeré technické obtíže byly hravě překonány. Přejeme oběma umělcům zdaru z plna srdce i těšíme se z zvěsti, nás došlé, že hodlají podobných koncertů více po Čechách k dobročinným účelům uspořádati. Naše rodačka sl. Marie Cachová jest vždy naším miláčkem a milerádi sledujeme pokroky, které se ve zpěvu jejím dějí. Doufáme z jistotou, že ji úspěch v hudebním světě nemine. Paní P. Mejstříková, nejdovednější sopranistka v městě našem, zůstává vždy na výši své umělosti. Ano můžeme tvrditi, že hlas její v střední poloze nabyt větší měkkostí a okrouhlostí. Doprovázení harmonia převzal ochotně pan J. Hendl, t. č. jednatel „Slavoše“ i osvědčil se co hudebník myslící i cítící. Zbývá ještě podotknouti, že zpěv. spolek „Slavoš“, novými silami osvěžený, velmi krásný rámec tvořil koncertu tomuto. Bylo pozorovati, co zmůže energický a velenadáný ředitel, jakým jest p. H. Řehák. Přejeme „Slavoši“, aby dále tak zdárně prospíval, jako v dobách minulých. Konečně pochvalně zmíniti se

musím o šťastné myšlence v spolku „Slavoši“ vzniklé, dle níž hodlá spojit se se sborem zdejších dám a utvořiti takto trvalý smíšený sbor. Gratulujeme k tomuto sňatku! —

Listárna redakce.

P. E. A. v M. Srdečné díky, prosíme za další příspěvky.

P. K. R. S potěšením jsme použili.

Pp. K. H. ve N. a A. M. v Or. Odkazujeme Vás i ostatní ctěné přátele, kteří se v téžež příčině k nám obrátili, k znění konkursu v dnešním listu našem uveřejněném.

Provolání.

Ztratili jsme muže, kterýž jest a bude z našich nejvzácnějších. Ztráta jeho tím bolestnější jest, čím nadáleji nás stihla. Nad čerstvým hrobem Vítězslava Hálo truchlí všecken český lid jako jedna rodina.

Podepsaný výbor má toho pevně přesvědčení, že vyslovuje toliko, co tane tisícům na jazyku: Čím povinni jsme vlastenci, jenžto rodnou zemi svou miloval, obohatil, proslavil, čím povinni jsme pěvci, jenžto skvělými plody svými vřadil své jméno mezi nesmrtelné velduchy a zůstane chloubou nejen své otčiny ale i veškerého Slovanstva; čím jsme povinni muži, ježto jsme netoliko ctili ale i milovali srdečně — toho nebudeme odkazovati teprv dětem nebo vnukům svým.

Postavíme Vítězslavu Hálovi v Praze důstojný pomník.

Podejme sobě bratrsky ruce; spojenou snahou dílo zdárně a rychle bude provedeno. Podepsaný výbor ke všem našim ctěným sborům, spolkům, družstvům jakož i ke všem jednotlivcům, kteří zesnulého básníka v laskavé chovají paměti, vznášejí uctívou a snažnou prosbu, aby k uskutečnění záměru toho dle nejlepší možnosti své působili a přispívali. Přijímatí příspěvky budou „Beseda umělecká“ v Praze (Široká ulice č. 25 nové), sl. spolek „Svatobor“ a všechny naše časopisy, jež tímto za to snažně žádáme.

Správní výbor „Umělecké Besedy“ v Praze.

Konkurs.

Při

kathedrálním chrámu v Seni

(v Chorvátském Primoří)

uprázdněno jest místo

ředitele kůru a spolu varhaníka

s ročním služným 400 zl. mimo štolu.

Ostatní příjmy obnášeti mohou rovněž tolik i více. Kdož by o místo toto ucházeti se hodlal, nechť zašle žádost svoji (něm. sepsanou) všemi doklady opatřenou veledůstojné kapitole řečeného chrámu a nechť adresuje: „An das hochwürdigste Domkapitel in Zengg (Kroat. Küstenland)“.

DR. BEDINI,

kanovník a domácí prelát J. Sv. Pia IX.

„Matice hudební“,

jediná to jednota, kteráž pečuje o vydávání laciných skladeb domácích, zejména pak zřetel obraci k zpěvohrám vlasteneckých našich skladatelů, odporučuje se všem milovníkům a příznivcům českého umění hudebního k laskavému povšimnutí.

Roční příspěvek obnáší pouze tři zl., začez obdrží členové buď úplný klavírní výťah i se slovy nějaké zpěvohry (v krámské ceně za 8 zl.) aneb jiné hudebniny (v krámské ceně nejméně 6 zl.) Dosud vydány jsou nákladem „Matice hudební“:

Smetanova kom. zpěv. „Prodaná nevěsta“
co premie za rok 1872.

Bendlova romant. zpěvohra „Lejla“ (I. a II. jedn.)
co premie za rok 1873.

Příští premie podá členům dokončení „Lejly“. Kdož by si přál mít Bendlovu velkolepou skladbu úplnou, nechť zašle příspěvek 3 zl. a zapsan bude ještě do ročníku 1873, načež se mu ihned zašle I. oddělení „Lejly“.

Veškeré hudebniny nákladem „Matice hudební“ vyšlé dostati lze v kněhkupectví dra Ed. Gregra a Ferd. Dattla v Praze. Tamtéž lze dostati

Ouverturu k Smetanově „Prodaná nevěsta“
upravenou pro klavír na 4 a 2 ruce skladatelem samým za 1 zl. 60 kr.

Upozorňujeme zároveň, že pro příští premii získána jest **příkrasná sbírka moravských národních písní** (čítajíc přes 100 písní) upravených mistrně drem. **Norbertem Javůrkem**.

Příspěvky přijímá náš pokladník Em. Starý (Karlova ulice č. 147-I).

Výbor „Matice hudební“.

Vypsání ceny.

Hudební odbor „Umělecké Besedy“ má na zřeteli, jak málo dosud pěstována komorní hudba v domácí naší literatuře a chtěje i v tomto oboru povzbuditi k většímu ruchu skladatelskému, vypisuje tímto

cenu pěti dukátův

na nelepší skladbu komorní, buď duo, trio či kvarteto atd., pokud se týče s průvodem piana neb pouze pro šmyčcové nástroje. Konkurenční skladby zaslány buďtež nejdéle do 15. března 1875 p. dru. Lud. Procházce, jednateli hud. odboru, (Ječná ulice č. 7.)

Výbor hudeb. odboru „Umělecké Besedy“.

!!SYLVESTR!!

Právě vyšlo tiskem a nákladem firmy

Em. Starý a spol. v Praze:

„**Sboření Jericha**“ čili *Gratulace u pana Icika Šmucla Leona Jajtelesa barona z Merorešů*. Komická scéna pro mužské hlasy s průvodem piana složil V. Mazánek. Cena: Part. i hlasy 1 zl. 30 kr. Jednotlivé hlasy à 10 kr. r. č.

V tisku se nachází a těchto dnů vydána bude:

„**Zabí beseda**“, hudební žert pro mužské hlasy s průvodem piana, složil *Lud. Procházka*.

Dále na skladě jsou:

„**Už ho vedou Martina**“, žertovný sbor pro mužské hlasy s průvodem orchestru (brkačky) a turecký buben (solo), složil V. Mazánek. Cena: Part. a hlasy 80 kr. Jednotlivé hlasy à 10 kr.

„**Špatné tanečnice**“, komické tercetto pro dva tenory a 1 bas s průvodem piana, složil Jos. Paukner. Cena 1 zl. 50 kr.

„**Staří mládenci**“, komický dvojzpěv pro tenor a bas s průvodem piana, složil J. Paukner. Cena 60 kr.

„**Spiknutí v Chroustovicích**“, komický trojzpěv pro tři basy s prův. piana, složil J. Paukner. Cena 1 zl. 50 kr.

„**Manželova opička**“, komická píseň pro bas s prův. piana, složil J. Paukner. Cena 60 kr.

„**Mazurka na brkačky**“ pro 4 mužské hlasy složil J. Paukner. Cena 70 kr.

„**Koncert na brkačky**“ pro 4 mužské hlasy, složil Karel Bendl. Cena 70 kr.

„**Šumaři**“, komický dvojzpěv pro dva basy s prův. piana, slož. J. Paukner. Cena 50 kr.

„**Radosti manželské**“, humoristická scéna pro tenor a bas s prův. piana, slož. J. Paukner. Cena 75 kr.

„**Kdo má zpívat**“, humoristická scéna pro tenor a bas s prův. piana, slož. J. Paukner. Cena 70 kr.

„**Zpěv Mandarinů**“ z frašky: „Chňap, Lap, Šňůra“ pro mužské hlasy s průvodem piana, upravil V. Hřímálý. Cena 50 kr.